

Växterna i dammen

– praktfulla svärdsiljor och små ”grodbett”

Innan man börjar plantera växter i dammen ska man ta reda på var de trivs. De flesta arter växer i olika växtzoner. Plantera under tillväxtperioden, normalt maj – augusti.

Vanliga vattenväxter och sumpväxter går att hämta ute i naturen om man frågar markägaren om lov. Fridlysta växter och små bestånd ska man lämna i fred. Det går också att köpa växter i väl sorterade plantskolor. Köp växter med svenskt ursprung!

Växter som växer med rötterna i vattnet men som reser sig över vattenytan fungerar som effektiva näringsupptagare. Växter med flytblad ger nödvändig skugga för dammens invånare och undervattensväxter ger skydd samtidigt som de konkurrerar med t.ex. grönalgerna. *Det är viktigt att ha många syreproducerande växter i dammen för att undvika syrebrist.*

Några växtförslag:

• Fritt flytande växter

Dyblad/grodbett, andmat, vattenaloe, bläddror och korsandmat.

• I djupare vatten

Gul näckros, möjor, nateväxter, slingeväxter, särvväxter, sylört, vattenpest, vattenpilört och vit näckros.

• I grundare vatten

Blomvass, bäckveronika, gul svärdsilja, igelknopp, lånkearter, notblomster, pilblad och vattenmärke.

• I sumpzonen

Kabbleka, missne, strandklo och vattenmynta.

• I fuktzonen

Fackelblomster, videört, hampflockel och älgört.

Läs mer om dammar och småvatten!

Vill du veta mer om hur du anlägger en damm? Läs ”Naturskyddsforeningens Dammbandbok”. 96 sidor med praktiska tips och fantastiska färgbilder i behändigt format. Beställs från vårt förlag. Pris 144:- (medl.) 168:- (ord. pris) Varunr 0397. Naturskyddsforeningen Förlag. Ordertel: 08-702 65 50.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN, BOX 4625, 116 91 STOCKHOLM
TEL 08-702 65 00 FAX 08-702 08 55 <http://www.snf.se> VARUNR 9361

SÅ SKAPAR DU EN

Damm

Allt liv behöver vatten. Anlägg en damm eller ett småvatten och du gör en viktig insats för den biologiska mångfalden.

En damm lockar till sig grodor, salamandrar, trollsländor, skraddare, ryggsimmare, dykarbaggar och många andra djurarter. Normalt behöver man inte föra dit djuren – finns de i närheten kommer de av sig själva om förhållandena är de rätta. Fiskar rekommenderas inte i mindre dammar eftersom de snabbt äter upp alla andra djur.

GULBRÄMÄD DYKARBAGGE

STÖRRE VATTENSALAMANDER

Planera dammen

Var ska dammen ligga?

- Välj en plan, solig plats där det går att gräva djupt. Undvik skuggande träd. Deras löv fyller snabbt dammen på hösten med kraftig nedbrytning och syrebrist som följd.
- Placera dammen där den inte störs av föroreningar från vägar och näringsläckage från komposthögen eller odlingar.
- Välj helst en naturlig sänka som håller vatten på våren.

Hur stor?

- Ju större dammen är desto bättre. En liten damm blir lätt överhettad under sommaren eller bottenfrysar under vintern. Ju mindre dammen är, desto svårare är det att uppnå ett balanserat system.

- Dammens yta bör vara minst 6–8 m² för att uppnå ekologisk balans. Även mindre vattenspeglar är värdefulla, men fyller inte samma funktion.
- Djupet bör vara minst 1 m om man vill undvika bottenfrysning. Det bör också finnas en eller flera djupare hålor på 60–100 cm, gärna i dammens mitt. De riskerar inte att torka ut under varma somrar.

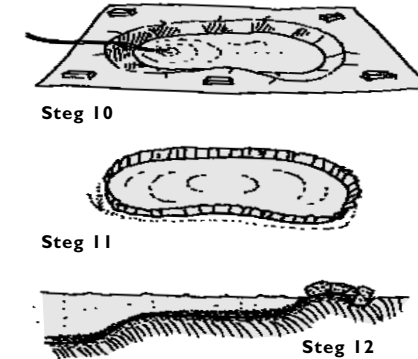
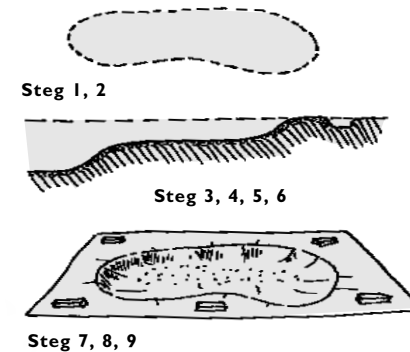
Vilken form?

- Gör dammens form oregelbunden med vikar och uddar. Ju längre strandkant desto mer livsmiljöer.
- Planera så att dammen blir lättåtkomlig från ena sidan där man kan stå i vattenbrynet för att komma nära dammens invånare. Då kan den ostörda sidans växter växa sig högre och ge skydd åt djur och vindskydd åt dammen. Den högväxta sidan bör då vara nordsidan, så att ljuset kan falla in fritt från sydsidan.
- Gör strandkanten så långgrund som möjligt, gärna flera kvadratmeter med 10–40 cm djup.

YNGEL AV VANLIG PADDA

Anlägg dammen steg för steg

Om man gräver dammen i ett sakt område eller ned till grundvattennivån behövs inte någon dammfolie. Men i alla övriga fall måste dammen tätas. Här används gummiduk. UV-skyddad polyetenplast, lera som trampas tät eller att gjuta i betong går också bra.

1. Plana ut

Gör ytan där det ska grävas plan. En planka och ett vattenpass underlättar arbetet.

2. Markera dammens form

Markera dammens kontur med pinnar eller ett rep. Gör spadhugg längs konturen.

3. Bort med gräsmattan

Tag bort eventuell gräsmatta. (Den kan kanske användas på något annat ställe.)

4. Gräv

Gräv dammen till önskat djup, önskad form och profil med terrassering längs kanten och en djuphåla någonstans mot mitten. Tänk på att gräva betydligt djupare än dammens slutgiltiga djup. Ta bort vassa stenar.

5. Gör ett dike runt om

Tag även bort gräsmattan en halvmeter runt om dammen. Gräv ett grunt dike runt dammen där gummiduken kan förankras.

6. Fodra dammens botten

Fodra dammen med t. ex. sand, lera eller gamla tidningar så att inte vassa stenar punkterar dammfolien underifrån.

7. Lägg ut gummiduken

Lägg ut gummiduken och lägg stenar längs kanten för att hålla den på plats.

8. Lägg ev. ut ytterligare matta

En ytterligare matta av t.ex. kokosfiber kan läggas ut. Den skyddar gummiduken om du gör att sand som ev. läggs i inte hasar ner.

9. Fyll på ett lager bottenmaterial

Sand och grus är bra, näringsfattiga bottenmaterial. Ogödslad torv eller lera kan också användas. Lera gör dammen mer näringsrik.

10. Fyll på med vatten

När dammen fylls med vatten kommer gummiduken att tryckas ut i varje hålighet.

11. Klipp till gummiduken

Jämna till kanten så att det finns tillräckligt mycket vatten för att stoppa ner i diket som omgärdar dammen.

12. Gör i ordning stranden

Fyll på med torvblock, sand, grus, sten eller näringsfattig lera runt dammen.

ÅKERGRODA